

kracht wilde vasthouden maar wiens gedrag tot geen enkele klacht aanleiding had gegeven, bijvoorbeeld gerapporteerd had dat de man af en toe brutale opmerkingen had gemaakt – het verzoek om vrijlating werd dan afgewezen. Na Glücks instructie waren dergelijke praktijken overbodig: wilde een kampcommandant een bepaalde gevangene niet afstaan, dan werd de betekenis van zijn werk onderstreept, en wij veronderstellen dat het *RSHA* dat gegeven zwaar liet wegen. Intussen: de beslissing lag bij het *RSHA* en er werden, ook in '40 en '41, menigmaal gevangenen vrijgelaten.

Dat zinde Pohl niet.

Doordat de concentratiekampen in economisch opzicht steeds belangrijker geworden waren, was Pohls ster gestegen. Niet alleen was zijn *SS-Verwaltungsamt* losgemaakt van het *SS-Hauptamt* en had het, tot *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt* herdoopt, in februari '42 de begeerde status van *Hauptamt* gekregen (het werd een groot bureau met een staf van zestienhonderd krachten), maar, belangrijker nog: in maart '42 werd de *Inspektion der Konzentrationslager* uit het verband van het *SS-Führungshauptamt* gelicht en omgevormd tot een nieuwe *Amtsgruppe*, *Amtsgruppe D*, van Pohls pas opgericht *Hauptamt*. Glücks, die de functie van *Inspekteur der Konzentrationslager* ging combineren met die van chef van de *Amtsgruppe D*, werd dus de onmiddellijke ondergeschikte van Pohl en zulks betekende dat Pohls 'economische' gezichtspunten nog meer invloed kregen dan zij al hadden op het beleid dat ten aanzien van de concentratiekamp-gevangenen gevoerd werd.

Aanvankelijk was dat een louter schadelijke invloed. Eind april '42 bepaalde Pohl namelijk dat van 1 mei af gevangenen in de kampen en *Aussenkommandos* slechts werkzaamheden mochten uitvoeren die door de *Amtsgruppe D* goedgekeurd waren, en 'dieser Einsatz', schreef hij, 'muss in wahren Sinn des Wortes erschöpfend sein um ein Höchstmass an Leistung zu erreichen... Die Arbeitszeit ist an keine Grenzen gebunden... Alle Umstände, welche die Arbeitszeit verkürzen können (Mahlzeiten, Appelle u.A.), sind daher auf ein nicht mehr zu verdichtendes Mindestmass zu beschränken.'¹ Enige tijd later ging hij nog verder: toen gaf hij namelijk, aldus een gevangene die het betrokken stuk gezien heeft (het is verloren gegaan), de kampcommandanten het recht, 'Häftlinge, die für den Arbeitseinsatz wichtig waren und vom Reichssicherheitshauptamt zur Entlassung freigestellt wurden, weiter im Lager zu behalten. Die Zeitdauer dieser ungesetzlichen Haft konnte bis Ende

¹ *Befehl*, z.d. (eind april 1942), van Pohl o.m. aan alle *Lagerkommandanten* (a.v., R-129).